



1 ตุลาคม 2567

เกษตรกรฯ ย้ำชัด! ลดการเผาในพื้นที่เกษตรด้วย “3R” เน้นเปลี่ยนพฤติกรรม ปลุกพืชทางเลือกกำไรสูง ใช้ประโยชน์จากซากพืชเพื่อบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้อย่างยั่งยืน

นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยภายหลังกล่าวเปิด “การประชุมเพื่อลดมลพิษทางอากาศ โดยการหลีกเลี่ยงการเผาในภาคการเกษตร : สร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืนในการแทนที่การเผาไหม้พืชผล” (Reduction of Air Pollution through Avoidance of Burning in Agriculture : “Facilitate partnership that scale viable alternative to crop burning”) ซึ่งจัดขึ้นโดย Friends of Thai Agriculture หรือ FTA โดยมี นายครองศักดิ์ สงรักษา รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร นายพรเทพ ศรีธนาธร ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมเป็นเกียรติภายในงาน ณ โรงแรมอีสติน แกรนด์ พญาไท กรุงเทพฯ ว่า การประชุมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในทุกภาคส่วน และพันธมิตรระหว่างประเทศ เพื่อร่วมกันสนับสนุนการพัฒนาของประเทศไทย และลดการเผาในภาคการเกษตร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรไทยและประชากรทั่วโลก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของไทยได้ริเริ่มนโยบายสำคัญหลายประการ เพื่อลดผลกระทบจากการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยเครือข่ายเกษตรกรที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ คือ Smart Farmer และ Young Smart Farmer ภายใต้ “โมเดล 3R” ประกอบด้วย 1) Re-Habit: การเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร โดยการส่งเสริมวิถีปฏิบัติทางการเกษตรที่ไม่เผา ซึ่งเป็นการสนับสนุนการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเศษซากพืชในรูปแบบที่ไม่จำเป็นต้องเผา นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมมาตรฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP (Good Agricultural Practices) สำหรับการทำเกษตรกรรมที่ปลอดภัย PM 2.5 2) Replace with High-Value Crops: ส่งเสริมให้เกษตรกรเปลี่ยนจากการปลูกพืชแบบดั้งเดิมไปสู่การปลูกพืชทางเลือกที่ให้กำไรสูงกว่า โดยเฉพาะในพื้นที่สูง ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนจากพืชที่ปลูกในนาไปเป็นต้นไม้ผล พืชอายุยืน หรือพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง เช่น อะโวคาโด แมคคาดาเมีย และแม็กระทั่งพืชที่เติบโตเร็ว วิธีการนี้ไม่เพียงป้องกันการเผา แต่ยังเพิ่มโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร และ 3) Replace with Alternate Crops: สำหรับพื้นที่ต่ำ และนอกเขตชลประทาน โมเดลนี้สนับสนุนการเปลี่ยนพืชที่เสี่ยงต่อการเผา เช่น ข้าวนอกฤดูไปเป็นพืชที่ต้องการการจัดการเศษซากพืชด้วยการเผาที่น้อยกว่า ได้แก่ ข้าวโพด หรือ พืชตระกูลถั่ว แนวทางนี้เน้นการจัดการเศษซากพืชที่ดีขึ้นโดยเปลี่ยนของเสียทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า ซึ่งจะช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินและเสริมสร้างความยั่งยืน

สำหรับการเผาในภาคการเกษตรยังคงเป็นวิถีปฏิบัติทั่วไป ที่เกษตรกรไทยเลือกใช้จัดการเศษซากพืชหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ฟาง ตอ และกลบ เนื่องจากเป็นวิธีที่รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเตรียมพื้นที่ทำการเกษตร นอกจากนี้ เกษตรกรบางคนยังเชื่อว่าการเผาสามารถช่วยควบคุมศัตรูพืชและโรคพืช เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และช่วยในการเตรียมพื้นที่สำหรับรอบการเพาะปลูกถัดไป อย่างไรก็ตาม วิธีปฏิบัตินี้ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สำคัญจากผลที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลกระทบจากการเผาในภาคการเกษตรมีความรุนแรง โดยส่งผลกระทบต่อมลพิษทางอากาศและก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพที่ร้ายแรง ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ที่ปล่อยออกมาขณะเผาสามารถก่อให้เกิดปัญหาระบบทางเดินหายใจ และหัวใจ และนำไปสู่อาการเจ็บป่วยต่าง ๆ ของผู้คน นอกจากนี้ มลพิษนี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจโดยรวม

ขณะเดียวกัน การเผาเศษซากพืชจากการเกษตรยังทำให้เกิดค่าใช้จ่ายทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกร เศษซากพืช เช่น ฟางข้าว และเศษซากพืชจากอ้อย หรือข้าวโพด สามารถนำมาใช้เป็นทรัพยากรที่มีมูลค่าในแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งรวมถึงการใช้ทรัพยากรเหล่านี้ในโครงการพลังงานชีวมวล หรือการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกด้วย

